

VN/35922/2023

**Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle
ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien
kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun
uudistamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon
asiakasmaksumuutoksia koskevasta lainsäädännöstä**

Keskeiset huomiot ensihoitopalveluun liittyen:

Länsi- Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa uudistuksen keskeisiä muutosehdotuksia ensihoitopalvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuun muutoksiin liittyen. Nykyisin käytössä oleva korvauskäytäntö pohjautuu aikaan, jolloin keskeistä oli potilaan kuljettaminen hoitopaikkaan. Korvauskäytäntö ei vastaa näin ollen nykyaikaista ensihoidon toimintatapaa, jossa keskiössä on äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen hoidon tarpeen arviointi ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen tarkoituksenmukaisimpaan hoitopaikkaan.

Esityksestä ei käy selkeästi ilmi, voivatko ensihoidon asiakasmaksuja periä vain ensihoitopalvelun järjestämisvastuussa olevat tahot (Uudenmaan alueella HUS, muualla Suomessa hyvinvointialueet) vai myös palveluntuottajat (esim. HUS-alueella hyvinvointialueiden pelastuslaitokset). Lisäksi jää epäselväksi perittäisiinkö asiakasmaksut ensihoidon kuljetuksesta ja päivystyspisteessä. Lisäksi jää epäselväksi, laskuttavatko hyvinvointialueet toinen toisiaan potilaan kotikunnan mukaan vai jäisikö nykyinen malli voimaan.

1. Lausunto ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältyvätkö ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja

rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa asiakasmaksulain muutosta. Nykyinen monikanavarahoituksen kokonaisuus aiheuttaa haasteita kustannusten jakamisen ennustettavuudessa ja näin ollen heijastuu osaltaan myös palvelun tuottamiseen. Uudistuksella saavutetaan parempi ensihoitopalveluiden tuottamisen hallittavuus ja kustannustehokkuus.

On myös tärkeää, että asiakasmaksun laskutusoikeus on myös tilanteissa, joissa paikalle hälytetyn ensihoitoyksikön toteuttaman hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen tilanne ei vaadikaan ensihoitoa ja kuljettamista sairaalaan.

Laskutusoikeus asiakkaalta tulisi olla myös tilanteissa, joissa henkilö ei ole itse hätäilmoitusta tehnyt. Lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa esityksen mukaisesti ensihoitopalvelun ja ensihoitopalveluun sisältyvätkä kuljetusten asiakasmaksujen korottamista.

Muiden kuljetusten osalta pyydämme huomioimaan lain valmistelutyössä ne tilanteet, joissa asiakkaana on ollut ulkomaalainen potilas tai maksajana on vakuutusyhtiö, jotta laskutusperusteet olisivat yhdenmukaiset valtakunnallisesti.

2. Lausunto muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista

(indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Hyvinvointialue pitää myönteisenä esitystä siitä, että asiakasmaksujen määrät sekä asiakasmaksuihin liittyvät käyttövarat ja tulorajat sidottaisiin jatkossa hyvinvointialueiden hintaindeksiin, ja indeksitarkistukset tehtäisiin jatkossa vuosittain.

Hyvinvointialue pitää perusteltuna myös ratkaisua, että korotetaan maksua, joka voitaisiin periä tietyistä peruuttamattomista käynneistä ja palveluista, sekä

laajennettaisiin maksun soveltamisalaa tiettyihin, niin sanottuihin perheoikeudellisiin palveluihin sekä lapsen ja vanhemman välisiin tuettuihin ja valvottuihin tapaamisiin.

Hyvinvointialue kiinnittää huomiota siihen, että esitetyn muutoksen taloudelliset vaikutukset etenkin Uudenmaan alueen hyvinvointialueille tulee arvioida realistisesti siten, että hyvinvointialueiden rahoitusta ei esityksen vuoksi vähennetä enempää kuin alueen asiakasmaksutuotot esitetyn muutoksen vuoksi realistisesti kasvavat. Kuten ministeriö toteaa, terveydenhuollon maksut tulevat kasvamaan maksukattoa nopeammin ja siten indeksitarkistuksen muutoksesta johtuva maksukertymän kasvu pienenee vähitellen. Koska indeksitarkistuksia koskevien muutosten vaikutuksiin pitkällä aikavälillä liittyy epävarmuutta, maksutuottojen lisäys hyvinvointialueelle tulee arvioida esitettyä maltillisemmin.

Hyvinvointialuerahoituksen ollessa yleiskatteellista, pyydämme huomioimaan, että laskennassa huomioidaan ensihoidon osalta hyvinvointialueen asukasmäärän lisäksi myös asukastiheys ja onnettomuuksien esiintyvyys.

3. Lausunto esityksen vaikutusarvioinneista:

Lisäksi hyvinvointialueita, HUS-Yhtymää ja Helsingin kaupunkia sekä potilastietojärjestelmien toimittajia ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitosta pyydetään ottamaan erityisesti kantaa seuraaviin kysymyksiin. Huomioikaa, että kysymykset 5 ja 6 koskevat eri kuljetuksia, ensimmäinen ensihoitopalveluun sisältyviä ja toinen muita sairaankuljetuksena nykyisin korvattavia kuljetuksia:

Ensihoidon osalta vaikutusarvioinnissa tulee huomioida maksutuottoihin liittyvä epävarmuus, saadaanko perittyä asiakkailta maksuja yhtä paljon kuin vastaavasti valtionrahoitusta pienennetään. Suunniteltu muutos tulee myös lisäämään ensihoitoon liittyvää laskutustyötä, mikäli asiakasmaksujen perintä pysyy hyvinvointialueilla myös ensihoidon laskutuksen osalta.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä ei ole yhteyttä nykyisin käytössä olevaan ensihoidon laskutusjärjestelmään. Jotta yhteys saataisiin, vaatisi se kehitystyötä rajapinnan saamiseksi. Kustannusarviota ei ole saatavilla. Näin ollen on tärkeää ja välttämätöntä, että lain voimaantuloa siirretään vuodella eteenpäin ja lain soveltaminen aikaisintaan 1.7.2027.

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältyvät kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

Lain voimaantulon siirtäminen vuodella eteenpäin on välttämätöntä tietojärjestelmiin liittyvien ja tehtävien muutostöiden vuoksi.

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

HUS-alueen hyvinvointialueet ovat laatineet HUS-yhtymän kanssa sopimuksen kiireettömistä sairaankuljetuksista, jotka toteutetaan HUS Akuutti Sairaankuljetuksen ja sen kilpailuttamien yksityisten sairaankuljetusyritysten toimesta. Nämä sopimukset joudutaan mahdollisesti irtisanomaan ja kilpailuttamaan uudelleen hyvinvointialueiden toimesta, jollei edellä mainittu järjestely ole enää mahdollista lain voimaantultua.

Mikäli hyvinvointialueelle siirtyy vastuu ensihoitopalveluun sisältymättömien ambulanssilla tehtävien kuljetusten järjestämisestä ja tuottamisesta, hyvinvointialue katsoo, että esitetty siirtymäaika on liian lyhyt. Kuljetusten ja mahdollisten järjestelmien kilpailutus sekä kilpailutusten jälkeinen turvallinen ja hallittu haltuunotto mahdollistaa aloituksen aikaisintaan 1.7.2027 mikäli lait astuvat voimaan esitettyssä aikataulussa. Rahoituksen yksinkertaistamisen vuoksi hyvinvointialue ehdottaa lain soveltamisen alkamista 1.1.2028.

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi